

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

135. An donatio inofficiosa reuocari possit, diligenter examinatur? Et quid est dicendam, si donatio inofficiosa facta sit Ecclesiae, vel piæ causæ, an solum possit reuocari quoad legitimas filiorum? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

3. Sed sententiam Molinæ docet Harprecht. tom. 2. lib. 2. tit. de don. §. 2. n. 161. ubi sic ait, Obiiciant aliqui reuocari posse donationem, si donatarius donatorem ad pauperem redactum alere recusaret, arg. l. alimentaria, §. 6. §. 1. ff. de agnos. & alend. liber. & l. de curionibus, §. ff. de agnos. §. 4. ff. de agnos. & alend. lib. Nam respondetur primò, quòd donatarius non sit obligatus naturaliter, multò minus civiliter ad alendum donatorem egenum, & ut maximè naturaliter esset obligatus, nulla tamen prestādi alimenta necessitas ipsi incumberet. Deinde, licet donatarius cogere alere donatorem egenum, & si id nō faceret ingratus iudicaretur, non tamen protinus ab ipso reuocari donatio posset, quandoquidem non quæuis, sed grauis, & insignis ingratitude ad hoc requiritur, vt donatio reuocetur. Sic quamuis liberi parentes alere teneantur, si quis à liberis, §. 5. & tot. tit. ff. de agnos. & alend. liberis, vel parentibus, non tamen propter alimenta non prestata, liberi à parentibus exheredari queunt.

4. Neque obstat d. l. alimentaria, §. 6. §. 1. ff. de iur. liquidem non de donatio, sed de libero loquitur, qui patrono egentis alimenta denegauit, neque hic vlla comparatio est patroni, & donatoris. Etsi enim is donatarius beneficio affectus, & liberalitate ad gratitudinem, atque remunerationem obstrinxerit; attamen patronus longè maius in libertum contulit beneficium, libertatem scilicet, rem omnium pretiosissimam, nullòque pretio numerario aestimanda, l. libertas inasestimabilis, §. 10. ff. de reg. iur.

His tamen non obstantibus contra Harprechtum, & Molinam, affirmatiuè sententiæ ego adhareo, & nostram sententiam præter DD. à Vvadingo citatos tenet Caspensis in Theol. mor. to. 2. tr. 19. disp. 2. sect. 2. n. 29. Dicastillus lib. 2. tr. 5. disp. 1. dub. 7. n. 1. §. 2. Lessius lib. 2. c. 18. dub. 1. 4. n. 1. & ex Iurisconsultis Humnius in Encyclop. iur. p. 3. tit. 26. c. 6. n. 6. qui citat Mozzium.

5. Notandum est hic obiter, quòd quamuis filia dotata & coniugata committat causam aliquam ingrati tudinis aduersus patrem, ex contentis in l. fin. c. de reuoc. don. non poterit pater constante matrimonio donationem reuocare, quia vergeret in damnū mariti; dos enim non est titulus lucratius ex parte mariti, sed onerosus. Idem dicendum soluto matrimonio, si filius habeat. Ita Ceuallos 10. 1. commun. contra commun. disp. 73. & constat ex l. si dotes, §. de iur. dot. Solutò verò matrimonio potest dos reuocari ob ingrati tudinem, quando maritus filios non reliquit, vt tradit Pinellus in l. 1. §. p. n. 62. C. de bon. matern. Matienzo in l. 1. tit. 6. gloss. 1. n. 3. vbi docent cum Ceuallos citato, dotem non esse titulum lucratium ex parte mariti, sed onerosum propter onera sustinenda matrimonij; esse verò titulum lucratium ex parte filii dotata, quæ est communis opinio, quam egregie tractant idem Ceuallos & Pinellus allegari, & Rubens in c. per vestras, notabili 3. §. 2. n. 7.

RESOL. CXXXIV.

An necessaria sit sententia, vt donatarius in conscientia ex causa ingrati tudinis teneatur restituere bona donata? Et an ex causa ingrati tudinis poterit donator, aut eius hæredes, occulsi se compensare ante latam sententiam iuxta Regulas occultæ compensationis? Et an causa reuocandi donationes habeant locum in reuocando legato comparatione legatarij ingrati, si testator defunctum afficiat graui iniuria, vt si carnaliter cognouit eius uxorem, &c? Et an donatarius ingratus restituere quoque teneatur fructus ex re donata ante reuocationem perceptos? Ex p. 8. tit. 6. Ref. §. 8.

§. 1. Negatiuè respondet Dicastill. lib. 2. tr. 4. disp. 1. dub. 7. n. 157. & 158. vbi sic ait, Quamuis Molina satis probabiliter dicat, cum donationis reuocatio sit pœna statuta à iure, donatarium ingratum non prius

teneri donata restituere, quàm in iudicio ingrati tudinis causa fuerit probata, iuxta l. vlt. §. ex his enim, c. de reuoc. don. Censuit Couarruias, quamuis trepidè in epitome p. 2. c. 6. §. 8. n. 17.

2. Quæ doctrina si vera est, imò eo ipso quòd probabilis sit, non poterit donator, aut eius hæredes occultè se compensare ante latam sententiam iuxta regulas occultæ compensationis, de quo in tractatu de restitutione diximus.

3. Cum tamen nos ad defectum intentionis, & ad conditionem appositam, nisi ingrati tudine superuenerit, totam vim potestatis reuocandi reduxerimus, non video esse necessariam sententiam iudicis, eo ipso quòd aperte censet de ingrati tudine, qua superuenerit donandi intentio non fuit. Ita Dicastillus.

4. Sed ego affirmatiuè sententiæ adhareo, quam præter Molinam & Couarruiam, quos citat Dicastill. tenet Vvigers de iust. tr. 5. c. 2. dub. 12. n. 58. & Fagundez de contract. lib. 4. c. 14. n. 10. Lugo 10. 2. disp. 23. sect. 11. n. 172. vbi probat hanc facultatem reuocandi, donatori non concedi in prædicta lege, nisi in iudicio dilucidis argumentis causa approbata fuerit. Quare donatarius non solùm non tenetur ex se rem donatam reddere ob suam ingrati tudinem, sed neque etiam petatur, nisi in iudicio ingrati tudinis causa probetur, & approbetur. Quam conditionem licet lex illa canonica non expresserit, videtur tamen illà supposuisse, cum eà non receirit, & aliunde in re legibus introducta iuris terminos loqui presumitur de ingrati tudine iuridicè probata.

5. Nota etiam hic causas reuocandi donationes habere locum in reuocando legato comparatione legatarij ingrati, si testatorem defunctum afficiat graui iniuria, vt si carnaliter cognouit ipsius uxorem. Ita Molina disp. 2. 11. Gomez 1. var. c. 12. n. 56. Sà v. Legatum, ad finem: Bonacina de don. disp. 3. q. 12. punct. 4. Quæ si tantùm sit pœna, non obligabit ante sententiam iudicis; si verò reducatur in conditionalem intentionem legantis, id est, nisi adsit ingrati tudine, etiam ante sententiam iudicis habebit locum, secundùm opinionem Dicastilli, vbi supra, qui hæc etiam obseruauit n. 159.

6. Sed hic meritò vocandum est in dubium an donatarius ingratus restituere quoque teneatur fructus ex re donata ante reuocationem perceptos? Ripa affirmat in d. l. vlt. §. 66. n. 211. C. de reuoc. don. Negat verò gloss. in l. generaliter, §. proinde, in v. Aliqua caus. ff. de iudic. liber. Iac. in l. si hæres, n. 2. ff. de cond. caus. dat. & post alios, quos citat Tiraq. in d. l. si vnquam, in v. Reuocatur, n. 281. C. de reuoc. don. & Gutierrez d. c. 10. n. 7. vbi hæc vtriusque verissima ratione, quòd ipsa donatio valida sit, & perfecta ab initio, p. vndeque donatarius bona fide percipiat fructus vsque ad litem contestationem. At post litem contestatam perceptos fructus restituere tenetur donatarius ingratus, l. certum, C. de rei vind. Gutierrez d. c. 10. n. 8. Quòd conferunt quæ tradit Pinellus in l. 2. C. de rest. ind. vend. p. 2. n. 60. Et hæc omnia docet etiam Henricus Bocerus in de don. c. 3. n. 202. quibus ex Theologis adde Dicastill. lib. 2. tr. 5. disp. 1. dub. 7. nu. 159. & Molinam 10. 7. disp. 281. n. 6.

RESOL. CXXXV.

An donatio inofficiosa reuocari possit, diligenter examinatur? Et quid est dicendum, si donatio inofficiosa facta sit Ecclesie, vel pia causa, an solùm possit reuocari quoad legitimam filiorum? Et quid, si pater, aut mater prodigis donationibus inter viuos, siue in vnum filium, siue in extraneam personam, totam substantiam, aut notabilem eius partem effuderit? Et an donatio inofficiosa possit reuocari, etiam si iuramento sit confirmata, vel si donator eam renunciet, aut nascatur?

Et an donatarius nihil teneatur restituere ante iudicis sententiam?

Et an filius implorato iudicis officio possit cogere patrem, ut seruet eius legitimam, in donationibus inofficiosis?

Ex p. 8. tr. 6. Rel. 66.

§. 1. Dicitur est supra de prima causa reuocandi donationem nempe propter ingratitudinem, & de secunda causa propter prolem superuenientem. In hac resolutione agendum est de tertia causa, videlicet, ex querela inofficiosi testamenti. Dico igitur, quod donatio inofficiosa à liberis vel parentibus reuocari potest: dicitur autem donatio inofficiosa per quam parentes à liberis vel liberi à parentibus à debito bonorum subsidio, hoc est, à legitima excluduntur. Hartmannus

Sup hoc sup
in Rel. 49 §
Accedit. &
§. Igitur. &
ia Rel. 51. §.
Sed mihi. ad
medium.

Sup hoc sup
& teqq. in
hoc §. lege
infra §. Non
deferam. hu-
ius rei. &
alium eius
not.

Hartmanni tit. 44. obseru. 4. n. 2. Clar. d. §. donatio. q. 2. §. n. 2. Sichard. ad l. 1. n. 3. C. de inoff. don. Etque donatio inofficiosa duplex: una re ipsa & euentu soluta: altera re ipsa sine euentu & consilio simul. Donatio inofficiosa re & consilio appellatur, quam pater ex proposito in prauidicium liberorum facit filiorum, & sic vitra lætionem que re ipsa interuenit, concurret etiam animus, & consilium paternum, & damnus filiorum. Sichard. ad l. 1. n. 5. C. de inoff. don. Mozzius d. rubr. quomodo annullatur & reuocatur donatio. n. 92. Clarus d. §. donatio. q. 2. §. n. 2.

Reuocatur autem inofficiosa donatio, in vnum ex liberis collata, non in totum, sed dumtaxat vsque ad debitum bonorum subsidium, licet re & consilio fuerit inofficiosa, si liqueat, C. de inoff. don. Bern. VVurmberus d. tit. 43. obser. 1. n. 3. Couarr. lib. 1. var. res. c. 19. n. 12. Sichard. ad d. 1. n. 4. Gallius lib. 2. obseru. 116. n. 4. Mozzius d. rubr. quomodo annullatur & reuocatur donatio, n. 91.

Quod si verò donatio inofficiosa collata est in extraneum, & filio aliquid relictum est, tunc donatio in totum non reuocatur, sed filius agere potest solum ad legitime supplementum, l. 1. & l. fin. C. de inoff. don. Trentacinq. d. tit. de don. res. 4. n. 2. Clarus d. §. donatio. q. 2. §. n. 4. Mozzius d. rubr. quomodo donatio annullatur, n. 93. Quod si donatio inofficiosa collata in extraneum, re solum inofficiosa est, nihilque filio relictum fuit, tunc donatio dumtaxat, vsque ad legitimam reuocari potest. Couarr. lib. 1. var. res. c. 19. n. 12. B. VVurmberus d. tit. 43. obseru. 1. n. 4. Trentacinq. d. res. 4. n. 2. Clarus §. donatio. q. 2. §. n. 2.

Quando verò donatio in extraneum collata, re & consilio inofficiosa est, ac filio nihil relictum est, tunc in totum reuocari potest. Sichard. ad l. 1. n. 4. C. de inoff. don. Tiraq. ad l. si vnquam, v. Totum, n. 5. & seq. C. de reuoc. don. Couarr. d. c. 19. n. 12. Quod si denique aliquid filio datum, vel relictum est, tunc licet donatio in extraneum collata, re & consilio simul inofficiosa est, non tamen in totum, sed solum vsque ad legitimam reuocari alet. Tiraq. d. v. Totum, n. 6. VVurmberus d. tit. 43. obseru. 1. n. 4. Clarus d. §. donatio. q. 2. §. n. 4. Trentacinq. d. res. 4. n. 2. Et hæc omnia approbat etiam Hunnius in Encyclop. iur. p. 3. tit. 26. c. 6. n. 10. & seq.

2. Sed quia Lector iuriconsultos audiuit, audiat etiam & Theologos, quid sentiant de hac questione. Hurtadus disp. 1. dist. 5. sic asserit. Tertia causa, ob quam donatio etiã perfecta per traditionem rei potest reuocari, est quado est inofficiosa, seu contra officium pietatis paternæ in filios, aut quando donatio est tantæ quantitatis, vt nõ relinquatur filiis iam natis legitima debita, vt constat ex l. 1. & seq. C. de inoff. don. Ita tamen potest reuocari, vt si nõ sit facta filio, sed alij, & animo fraudandi filios, possit in totum reuocari, & non potest in totum reuocari, sed tantum quoad legitimam debitam, quando non fuit facta eo animo. Imò probabile est non posse in totum reuocari, sed tantum quoad debitas legitimam, quado donator reliquit aliquid filiis, quamuis non sufficiens ad legitimam debitam, & etiã non potest in totum reuocari, sed tantum quoad legitimam, quado facta est filio, aut pia causa, aut quado donatio est remuneratoria, aut ob causã. Ita ille.

3. Cardinalis Lugo, paucis multa complectens, sic

etiam asserit, no. 2. disp. 23. sect. 1. §. 2. n. 202. Restat dicere de donatione facta extraneo ab eo, qui iam habet filium, vel filios, de qua breuiter distinguendum est, nam si re tantum, & non etiam consilio est inofficiosa, hoc est, non eo animo sit legitimam filiorum fraudandi, reuocatur quovisque legitimæ filiorum integræ maneat, ex l. 1. & vlt. C. de inoff. don. & hoc etiam patris iuramento confirmatae sint, vt constat ex supradietis; non potest tamen donatio inofficiosa reuocari, nisi post donatoris mortem, quia non prius incipit filiis deberi legitima, vt notauit Lessius n. 1. 3. si verò donatio fuit re & consilio inofficiosa, & ad hunc finem fraudandi, legitima facta extraneo, multi docent quoad totum posse reuocari. Alij id concedunt quando nihil prorsus filiis relictum fuit. Ita cum Barr. & Panorm. apud Molinam disp. 283. versus fin. tenet Lessius n. 1. 1. Alij denique dicunt, reuocari solum vsque ad legitimam filiorum. Molina anceps manet in tanta DD. varietate, & consilium fauere possessori donatorio, sed re vera non assertur vllum firmum fundamentum ad probandum, quod debeat in totum reuocari, nec etiam quando nihil filiis relictum fuit. Illud sanè fatentur Molina, & R. bellus q. 11. n. 1. reuocationem in totum, cum sit pœna, non incurritur lateam iudicis sententiam. Hæc Lugo.

4. Sed vt meam promam Lentianum, puto donationem inofficiosam non posse reuocari in totum, sed tantum ratione legitimæ, quia restitutio in integrum reperit totum negotium in pristinum statum, in quo antea fuit, l. quod si minor, §. restitutio, & tot. tit. ff. de minor. Sed restitutio hæc vt certius iuris remedium, opponitur querelæ inofficiosa donationis, in d. l. 4. C. de inoff. don. Hæc ergo querela non rescindit integram donationem. Secundo, ad submouendam inofficiosi testamenti querelam, sufficit legitimam liberis esse relictam, si tota, §. l. si mater. 7. C. de inoff. don. Ad similitudinem autem querelæ inofficiosa testamenti introducta est querela inofficiosa donationis, l. 2. d. l. 3. in fin. l. vlt. C. d. i. i. Quocirca non in solidum, sed ratione tantum legitimæ rescinditur immoderata donatio. Denique hæc abunde probant sententiam textus in l. 1. ibi, quarum non habentibus, l. 2. ibi, vt tibi quarum partem debite ab inestore portionis præter incolamen, d. l. si totas. §. ibi debent bonorum subsidium, l. si mater. 7. ibi, vt quarta partem, l. si liqueat. 8. in princ. ibi, pro ratione quartæ, C. de inoff. testam. Si tamen re & consilio sit inofficiosa parentis donatio in extraneum collata, probabilius mihi videtur rescindi in totum. Fagundes de consuetudinibus 2. lib. 4. c. 16.

5. Et tandem Caramuel in Theol. mor. lib. 2. n. 68. rectè etiam notat, in nostro casu, Primò, donatarium donationem reuocanti, & rem donatam, repenti, nihil reneri restituere ante sententiam. Secundo, iudicis sententia condemnari non posse ad solutionem fructuum ante reuocationem perceptorum, sed ad restitutionem rei ipsius, & fructuum à litis contestatione perceptorum.

6. Nota etiam cum Caspensi in Curs. Theol. tom. 2. Sup. lib. 1. tr. 19. disp. 2. sect. 2. n. 25. quod si donatio inofficiosa facta sit Ecclesie, vel pie causæ, solum reuocatur quoad legitimam filiorum; quod etiam docet ex Nauarr. & Claro Vvigers de inst. tr. 5. c. 2. dub. 12. n. 59.

7. Non deseram tamen hic adnotare cum P. Vvadingo tr. de contrah. disp. 3. dub. 13. §. 3. n. 1. quod si pater, aut mater prodigis donationibus inter vivos, sine in vnum filiorum, siue in extraneam personam, totam substantiam, aut notabilem eius partem effuderit, ita imminuerit legitimam, quæ aliis filiis debebatur, posse filium saltem post mortem parentis agere querelam inofficiosa, & donationem quatenus sibi erat inofficiosa, rescindere, sic, vt quando filius reuocat donationem inofficiosam, attendatur ad quantitatem bonorum, quam habuit tempore donationis, v. g. si habuerit 12000. filius in detrahenda legitima semper habeat respectum ab 12000. & ex illis accipit, nisi pater tantum adiecerit postea,

postea, quantum donauit, ut habetur *Nu. 92*, ex qua desumpta est *Ab. vnde, c. de inoff. test.* Sed dubitatur, an etiam viuente patre. Plurimi id negant, cum legitima non debeatur filio viuente patre. Ita *Less. lib. 2. c. 18. Ab. 14. n. 113.* & alij. Probabilis videtur id posse etiam viuente patre. Ita *Tulch. legitima conc. 1. o. n. 7. & seqq.* praefertim *1. citat autē Salicet. Bald. Soc. Rom. & alios;* qui dicunt: Si pater dissipet bona, siue per donationes prodigas, siue aliter, possit filii officio iudicis implorato cogere, ut seruet legitimam, ne filius post mortem patris careat alimentis. Nec refert, quod dicatur legitimam non deberi ante mortem, quia eo sensu id verum est, ut filio non debeat tradi viuente patre, sed tamē potest filius in causa donationum inofficiorum agere, ut sibi adseruetur, ne possit pater eam donare. Breuiter ergo vō debetur quasi tradenda ante mortem, sed quasi seruanda ad mortem. Ita *Vvadingus, cui ego libenter adhaereo.*

§. 8. Et tandem nota cum *Megala in 2. 2. c. 11. q. 1. n. 8.* quod donatio inofficiosa potest reuocari, etiam si sit iuramento confirmata; nam quando contractus infirmatur in fauorem tertij, nunquam confirmatur iuramento contrahentium, quod esset in alterius dispendium, c. *quoniam, de pact. c. licet, de iur. in 6. Bart. in d. §. Imperat. n. 1. Curt. sent. in conf. 1. col. 3. n. 15. & vers. non obstant, vbi testatur de communi Ripa in l. si unquam, n. 8. C. de reud. don. Roimus in conf. 70. n. 8. lib. 3. Clar. in d. q. 124. n. 3.*

9. Vnde ad quæsitum mihi olim factum, an possit adhiberi remedium, ne donatio reuocetur, videlicet si donator renunciet, vel pacificatur, vel iurandō interponat? Respondi, quando donatio reuocatur fauore filiorum, nihil prodesse, si pater renunciet, at verō prodest, si reuocetur donatio fauore ipsius patris. Pactū itidem, ne donator reuocet donationem prætexitu ingrati animi in eo, cui facta est donatio, non valet, quia est contra bonos mores. Præterea, donatio simpliciter facta, & iuramento firmata reuocari potest, ob filios postea natos. Et hæc omnia docet *Azor. 2. lib. 11. c. 8. n. 8.*

RESOL. CXXXVI.

An donatio prodiga sit ipso iure nulla? Ex p. 8. tr. 6. Ref. 84.

§. 1. Ad hoc dubium respondet *Amicus in Cursu Theol. 10. 5. disp. 18. sect. 7. n. 100.* vbi sic asserit. dubium superest in hac materia, an donatio prodiga sit ipso iure nature nulla, saltem quoad excessum, quo illa redditur vitiosa? Affirmant aliqui apud *Molinam disp. 272.* quorum ratio esse potest, quoniam nulla donatio vitiosa obligare potest donatorem ad eam adimplendam. Atqui donatio prodiga est vitiosa, ergo nequit ad eam adimplendam, saltem quoad excessum, quo redditur vitiosa, donatorem obligare.

1. Negat, & sanè probabilis, *ibid.* Molina. Fundamentum negationis est, quoniam etsi prodiga donatio ex vna parte, quatenus excedit moralem facultatem donatoris, sit vitiosa; ex alia tamē parte, quatenus supponitur legitime acceptata à donatario, qui non tenetur inquirere, an illa excedat moralem facultatem donantis, contrahit nouum debitum iustitiæ: inter duo autem debita semper quod maius est obligat. Cum igitur maius sit debitum iustitiæ, soluendi donationem legitime acceptatam, quàm debitum morale non exequendi donationem prodigè factam, tenetur donator ex iustitiâ illâ adimplere. Neque in tali adimplitione erit vllū peccatum, eo quod debitum morale non exequendi prodigā donationem superatur ab ædiori debito iustitiæ, quod illi accedit ex legitima acceptatione donatarij, sicut debitum audiendi Sacrum in die festo superatur à maiori debito subueniendi proximo in extrema necessitate constituto: vnde quod aliàs obligaret, accedente maiori debito impossibili cum alio, cessat obligare. Cōfirmat hæc sententiam Molina exemplo nobilis ac prædiuitis puellæ, quæ prodiga suæ nobilitatis ac diuitiarū matri-

monium contraxit cum viro ignobili ac paupere: cum tamen hic contractus puellam obliget ex iustitiâ, esto peccauerit, suam notabilitatem & opes prodigendo.

Sed de hac quæstione alibi à me satis dictum est, & vtramque sententiam, tam affirmatiuam, quàm negatiuam, probabilem esse puto.

Alibi, & factis in Resolutionibus not. præterit.

RESOL. CXXXVII.

An donatio obliget, si notabiliter varietur status rerum?

Et quid, si promissum sit iuramento firmatum?

Et inferatur, quod si ex incognita mutatione rerum licet reuocare donationem, & promissum, ergo & vota plurima?

Et an si duo mutuo sibi promittant unusquisque independenter à promissione alterius, fas sit à promissione resilire ea tantum ratione, quod alter suam promissionem non adimpleuit? Ex p. 8. tr. 6. Ref. 105.

§. 1. Respondeo, donationem non obligare quoties ita varietur status rerum, personarum, negotiorum, cæterarumque circumstantiarum, ut rationabiliter à promissione faciendâ retraxisset: hæc vniuersalem regulam ex *Seneca* tradit *S. Doct. 2. 2. q. 110. a. 3. ad 5.* eamque confirmat *Caiet. 2. 2. q. 88. art. 1. §. quod enim promissio & q. 13. a. 1. §. ad 4. demum dub.* *Sotus lib. 7. de iust. q. 1. a. 1. circa solutionem primi arg. Nauar. in sum. C. 18. n. 7. Molina disp. 272. Less. lib. 2. c. 1. dub. 10.* & reliqui ferè omnes recentiores. Ratio regulæ est, quoniam ea tantum sub obligatione donationis comprehenduntur, ad quæ donanda donatoris intentio expressè, vel interpretatiuè se extendit. Atqui donatoris intentio neque expressè, neque interpretatiuè se extendit ad ea quæ notabiliter variati rerum ac personarum statu, rationabiliter in sua promissione non comprehendisset. Igitur ad ea non obligatur. Maior patet, quoniam promissio totam vim obligandi à voluntate explicita, vel implicita, seu virtuali, & interpretatiua donantis. Minor probatur, nam si tempore promissionis promissor interrogatus fuisset, an si hic rerum status, qui de facto est post factam promissionem, fuisset tempore ipso promissionis, promissionem fecisset; si negat, eam se facturum fuisse, non obligatur, cum in hoc standum sit promissori, de cuius voluntate, & intentione pendet promissio. Huic applicanda est regula illa iuris in 6. *In generali concessione non veniunt ea quæ quis non esset verisimiliter in specie concessurus.* Quæ doctrina adeo vera est, ut etiam si id quod promissum est, esset iuramento firmatum, iuramentum non obligaret, variato rerum statu, ut colligitur ex præcitato *c. quemadmodum, de iur. eo* quod etiam iuramentum supponit hæc tacitam conditionem si rerum status notabiliter non varietur.

Sup. hoc in tom. 8. tr. 4. Ref. 60. & in alijs eius auct. not.

2. Confirmatur. Nam per epixciam censentur à lege exclusi omnes illi casus, qui ab ipso Legislatore exclusi fuissent, si tempore ipso conditionis legis menti occurrissent: ergo per eandem epixciam censendi erunt à promissione exclusi omnes illi casus, qui ab ipso promissore exclusi fuissent, si tempore promissionis occurrissent, cum non minus in vno quam in alio casu militet epixcia. Et hæc omnia docet *Amicus in Cursu Theol. 1. 5. disp. 18. sect. 5. n. 59.* cui adde *Gotdonum in summa, lib. 4. q. 3. c. 9. n. 35.* vbi docet, quod causa reuocationis alicuius donationis est notabilis mutatio superueniens ante traditionem, ut si promissi gladium ei qui ante traditionem sit furiosus, aut si donatio cepit esse multum difficilis donatori. Ratio est, quia lex in hac re est intentio & animus donantis, qui hoc graui incommoda præcepto non donasset.

3. Dices, si sic ex incognita mutatione licet reuocare donationem, & promissionem: ergo & vota plurima? Respondeo sanè mutari posse promissionem ex rerum superueniente mutatione, doctrina vera est, & *Sanctus Thom. 2. 2. q. 110. a. 3. ad 3.* Cæterum regula illa de incognita mutatione quæ excusat à re promissa, debet de